

На основу члана 68. став 1. и члана 109. став 6. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, бр. 113/2017, 91/2019 и 153/2020) и члана 18. став 1. тачка_3) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС и 44/2018), гувернер Народне банке Србије доноси

ЛИСТУ ИНДИКАТОРА ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ ОСНОВА СУМЊЕ ДА СЕ РАДИ О ПРАЊУ НОВЦА ИЛИ ФИНАНСИРАЊУ ТЕРОРИЗМА КОД ПЛАТНИХ ИНСТИТУЦИЈА И ИНСТИТУЦИЈА ЕЛЕКТРОНСКОГ НОВЦА

1. Овом листом индикатора утврђују се индикатори за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, које су платне институције и институције електронског новца дужне да унесу у своје листе индикатора, у складу с чланом 69. став 1. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: Закон).

2. На висок ризик од прања новца и финансирања тероризма код платних институција и институција електронског новца могу указати следеће околности:

- 1) платна услуга омогућава платне трансакције у великим или неограниченим износима;
- 2) платна услуга има глобални домашај;
- 3) платна трансакција је заснована на готовини или се финансира анонимним електронским новцем или производима електронског новца који представљају изузетак од обавезе вршења мера познавања и праћења странке, у складу с чланом 16. Закона;
- 4) трансфер је извршен уплатама једног или више платилаца из различитих држава локалном примаоцу плаћања;
- 5) потребама странке би се могло другде удовољити на бржи, односно једноставнији начин;
- 6) странка оставља утисак да делује у нечије име, на пример када је видљиво да друге особе надгледају странку унутар или изван просторија у којима се трансакција врши или странка поступа читајући белешку са инструкцијама, понашање странке нема економско оправдање, нпр. странка без поговора прихвата неповољан курс или високу накнаду, захтева трансакцију у валути која није званично средство плаћања или је неуобичајена у правном систему државе у којој се налази странка или прималац плаћања или тражи или даје значајне износе валуте у великим или малим апоенима;
- 7) платне трансакције странке су увек незнатно испод одговарајућих лимита;
- 8) странка користи услугу на необичан начин, нпр. шаље новац сама себи или прима новац који је сама себи послала или шаље новац одмах по пријему;
- 9) странка оставља утисак да не зна много о примаоцу плаћања или је опрезна при давању информација о њему;
- 10) неколико странака врши пренос новчаних средстава истом примаоцу плаћања или остављају утисак да имају исте податке за идентификацију, нпр. адресу или број телефона;
- 11) платна трансакција није праћена траженим подацима о платиоцу или примаоцу плаћања;
- 12) износ који је послат или примљен не одговара приходима странке (ако је познато);
- 13) не постоје ограничења у погледу инструмента плаћања, нпр. плаћања готовином или плаћања производима електронског новца који представљају изузетак од обавезе вршења мера познавања и праћења странке, у складу с чланом 16. Закона;
- 14) начин успостављања пословног односа обезбеђује одређени степен анонимности;

15) платна услуга се у потпуности пружа преко интернета без одговарајућег обезбеђења идентификације;

16) платна услуга се пружа преко заступника:

- који заступа више пружалаца платних услуга,
- код кога је промет, у поређењу са осталим заступницима на сличним локацијама, неубичајен (нпр. неубичајено велики или мали износи трансакција, неубичајено велике готовинске трансакције, велики број трансакција незнатно испод граничног износа (лимита) прописаног за спровођење појачаних мера и радњи праћења или пословање заступника ван радног времена),

- код кога је велики део пословања везан за платиоце и примаоце плаћања из држава у којима је правни и институционални оквир такав да постоји висок степен ризика од прања новца и финансирања тероризма,

- у односу на ког постоји сумња у вези с начином и доследном применом политика за спречавање прања новца и финансирања тероризма на нивоу групе,

- који није из финансијског сектора, односно не обавља финансијску делатност као основну;

17) платна услуга се пружа преко разгранате мреже заступника у различитим државама;

18) сложен ланац пружања услуге (нпр. укључен је велики број посредника који послују у различитим државама или је ланац пружања услуге такав да онемогућава праћење платних трансакција);

19) платилац или прималац плаћања је стално настањен или привремено борави, односно има седиште или трајно обавља делатност у држави чији је правни и институционални оквир такав да постоји висок степен ризика од прања новца и финансирања тероризма или у оф-шор држави или држави која се сматра пореским рајем;

20) прималац плаћања је стално настањен или привремено борави, односно има седиште или трајно обавља делатност у држави у којој је слабо развијен регулисани банкарски сектор, што значи да се за плаћања могу користити услуге преноса новчаних средстава које пружају нерегулисани субјекти (нпр. *hawala*, традиционални систем преноса новца који се користи у арапским земљама и Јужној Азији, при чему се новац исплаћује агенту који затим налаже свом сараднику у односној држави или подручју те државе да новац исплати крајњем примаоцу);

21) странка или стварни власник странке је непрофитна организација која може бити коришћена у сврхе финансирања тероризма;

22) странка или стварни власник странке је оф-шор правно лице или лице страног права;

23) странка је студент, незапослено лице или особа са ниским примањима (ако је познато), а врши трансакцију велике вредности;

24) странка је политички изложено лице, односно домаћи и/или страни функционер;

25) странка мења информације које је дала након што се од ње захтева више детаља приликом идентификације;

26) странка настоји да пружи што мањи број информација или даје информације које се чине лажним или недоследним, а нарочито избегава да пружи податке о платиоцу или примаоцу плаћања;

27) странка за потребе идентификације даје на увид документа која изгледају као да су фалсификована, измењена или нетачна;

28) странка одустаје од трансакције након што је сазнала да мора да се идентификује;

29) странка покушава да смањи износ трансакције након што је сазнала да треба да се идентификује;

30) странка одбија да достави документацију тражену за потребе извршења трансакције;

31) трансакције код којих документација не одговара начину спровођења саме трансакције;

32) трансакције код којих извор средстава није јасан или се не може утврдити њихова веза с пословањем странке;

- 33) трансакције у износу од 15.000 евра или више у динарској противвредности;
- 34) неуобичајено велики обим или износ трансакција имајући у виду обим трансакција које странка редовно врши;
- 35) непотпуни детаљи у вези са налогом за извршење трансакција у корист непрофитне организације (невладине организације, задужбине, удружења, фонда, верске организације и др.) или у корист физичких лица повезаних са наведеном организацијом;
- 36) упоредо коришћење платних картица или других платних инструмената издатих истом клијенту у различитим земљама;
- 37) странка врши више међусобно повезаних трансакција у износима мањим од 15.000 евра у динарској противвредности, а које укупно прелазе износ од 15.000 евра у динарској противвредности;
- 38) трансфери средстава великог износа по основу прихода од власништва са рачуна правног лица које је у лошој финансијској ситуацији (нема нераспоређену добит, послује с губицима итд.);
- 39) трансакције намењене непрофитним организацијама које имају седиште у офшор држави, односно држави која је порески рај или држави која није чланица Европске уније;
- 40) трансакције које могу указати на повезаност са набавком оружја, опреме и технологије за производњу оружја за масовно уништење, укључујући трансакције лица из земље која је означена као високоризична за набавку тог оружја, или на трговину предметима двоструке намене у смислу Уредбе Савета Европске уније 428/2009, као и трансакције лица која немају историју куповине исте или сличне робе;
- 41) пренос новчаних средстава с рачуна странке, односно на рачун странке који је различит од рачуна који је странка навела при идентификацији, односно преко којег уобичајено послује или је пословала (посебно ако је реч о прекограничној трансакцији);
- 42) трансакција се врши у вези са услугама које су повезане с високим ризиком од финансијског криминала (нпр. клађење преко интернета);
- 43) производ омогућава плаћања електронским ноцем, допуну или откуп тог новца (нпр. подизање готовине) у великим, односно неограниченим износима;
- 44) производ омогућава да се на рачуну електронског новца или на одговарајућем инструменту похране велики или неограничени износи новчаних средстава;
- 45) производ се може финансирати (купити или допунити) анонимно или преко другог производа електронског новца, нарочито ако је тај новац анониман;
- 46) производ омогућава личне преносе с једног на друго лице (*person-to-person – P2P*);
- 47) електронски новац у вези с тим производом прихваћен је као средство плаћања код великог броја трговаца или на великом броју продајних места;
- 48) производ је намењен томе да га као средство плаћања прихвате трговци који продају робу и услуге који су повезани с високим ризиком од финансијског криминала (нпр. клађење преко интернета);
- 49) производ може да се користи за прекограничне трансакције или за трансакције у другој држави;
- 50) производ могу користити лица која нису странка, нпр. одређене партнер-картице, али не поклон картице мале вредности;
- 51) производ омогућава откуп електронског новца подизањем готовине;
- 52) странка купује електронски новац по основу неколико производа од истог издаваоца електронског новца, врши честе допуне производа или га откупљује (подиже готовину) у кратким временским размацима без економског оправдања, а ако су сами дистрибутери (или заступници који делају као дистрибутери) уједно и обвезници, ово се односи и на производе електронског новца различитих издавалаца који су купљени код истог дистрибутера;
- 53) постоје околности које указују на то да производ употребљава више лица чији идентитет није познат издаваоцу (нпр. производ се истовремено користи са неколико адреса интернет протокола – (у даљем тексту: *IP* адреса);

54) честе су промене идентификационих података странке, попут адресе становања или *IP* адресе или повезаних рачуна у банци;

55) производ се не употребљава за предвиђену намену, (нпр. употребљава се глобално, а намењен је за употребу као поклон-картица само на одређеним продајним местима);

56) издавање и дистрибуција електронског новца преко интернета (*online*) или на други начин без физичког присуства странке, без одговарајућег обезбеђења идентификације, попут електронских потписа, електронских идентификационих докумената, као и других мера које имају за циљ да спрече злоупотребу или прикривање правог идентитета;

57) дистрибуција електронског новца преко трећих лица која нису обвезници у смислу Закона, када се издавалац електронског новца ослања на то да ће неке од мера које је тај обвезник дужан да спроведе ради спречавања прања новца и финансирања тероризма спровести дистрибутер, а није поуздано утврдио да дистрибутер има одговарајуће системе и контроле успостављене ради адекватног предузимања тих мера;

58) раздвајање услуга под којим се подразумева пружање услуга у вези са електронским новцем од стране неколико оперативно независних пружалаца тих услуга без одговарајућег надзора и координације;

59) чињеница да се производ финансира из државе која је повезана с већим ризиком од прања новца и финансирања тероризма.

3. Ова листа индикатора објављује се на интернет презентацији Народне банке Србије и доставља се Управи за спречавање прања новца ради објављивања ове листе на интернет презентацији те управе.

Г. бр. 4817

13. 4. 2023. године
Београд

Г у в е р н е р

Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић